

PRIMERJALNO USTAVNO PRAVO FDŠ

Nosilec: prof. dr. Arne Marjan Mavčič

Datum: december 2009

Prilagojen: dodiplomski, I. stopnja, izbirni predmet: 20 ur predavanja, 20 ur vaje

KT: 3

Prilagojen: podiplomski, II. stopnja, Mednarodne in diplomatske študije, Strokovni magisterij: obvezni predmet: 30 ur predavanja in vaje

KT: 10

Lokacija: Študijski center Brdo; Študijski center Maribor

Predavanja temeljijo na prikazu materije s sodobnimi računalniško podprtimi vizualnimi sredstvi.

Vaje: primerjava strukture Ustave RS s strukturami tujih ustav (www.concourts.net; www.oefre.unibe.ch/law/icl/index.html); primerjava odločitve v postopku ustavne pritožbe Ustavnega sodišča Slovenije (www.us-rs.si) s sorodno odločitvijo tujega ustavnega sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice (www.echr.coe.int/ ali www.idcse.nuk.si)

Predmet študentom predstavi celovit pregled na objekte, metode primerjalnega ustavnega prava, institucije in druge prvine ustavnih oziroma pravnih sistemov.

Uvod: Splošna predstavitev primerjalnega ustavnega prava

I. Prvi blok:

Prvi del

Ideja konstitucionalizma (elementi konstitucionalizma, klasični sistemi konstitucionalizma, ustavne reforme – posebej v novih demokracijah)

Drugi del

Sodna in ustavnosodna presoja ustavnosti (judicial and constitutional review), sistemi in modeli.

1. Pojem in razvoj presoje ustavnosti (pojem presoje ustavnosti, razvoj presoje ustavnosti v svetu, opredelitev ustavnega sodstva, pomen sodne presoje ustavnosti, primerjalna ureditev ustavnega sodstva)
2. Sistemi presoje ustavnosti (zunajsodni in sodni sistem, ameriški model, evropski model, mešani model, francoski model, New Commonwealth model, drugi modeli presoje, sistemi brez sodne presoje ustavnosti)
3. Oblike presoje ustavnosti (preventivna in represivna presoja, konkretna in abstraktna presoja, vrste in pravna narava ustavnosodnih odločitev, federalizem in ustavno sodstvo)
4. Mednarodne povezave organov sodne presoje ustavnosti

II. Drugi blok:

Prvi del

1. Zgodovinsko poreklo ustavnih sistemov
2. Razvoj
3. Materialni pojem pravnega oziroma ustavnega sistema
4. Socialno ekonomski vzroki nastajanja pravnih sistemov in nastajanja ustavnih sistemov v obliki pisanih ustav

5. Posamezne skupine sistemov
 - 5.1 Zgodovinska razvrstitev
 - 5.2 Geografska razvrstitev in geografski poreklo sistemov
 - 5.3 Temeljne značilnosti posameznih sistemov
 - 5.3.1 ZDA
 - 5.3.2 Velika Britanija
 - 5.3.3 Nemčija
 - 5.3.4 Švica
 - 5.3.5 Nove demokracije
 - 5.3.6 Afrika
 - 5.3.7 Azija
 - 5.3.8 Srednja in Južna Amerika
 - 5.3.9 Avstralija
6. Metode pri proučevanju sistemov
 - 6.1 Pravni pristop
 - 6.2 Sociološki pristop
 - 6.3 Zgodovinski razvoj: stare in nove primerjalne študije, proces globalizacije, vplivi preobrazbe pravnih sistemov v devetdesetih letih 20. stoletja)
7. Vrste sistemov, s posebnim ozirom na strukturo sistema
 - 7.1 Pisane in nepisane ustave
 - 7.2 Pisane in dokumentarne ustave
 - 7.3 Kodificirane in nekodificirane ustave
 - 7.4 Čvrste in gibke ustave
 - 7.4 Teritorialna organizacija oblasti v državah z unitarno in federativno strukturo
8. Kompleksno gledanje na ustavo
9. Kršitve ustave, ustavne tranzicije, prevzemanje ustavnih besedil kot vzorcev in transplantacije ustav
10. Prelomni trenutki in tranzicija
11. Utrjevanje sistema: sodišča in demokracija

Drugi del

1. Nacionalna pravna oziroma ustavna ureditev in njene sestavine, primerjalne relacije do tujih sistemov
2. Posebnosti posameznih tipov ureditev
 - 2.1 Materialni vidik (vsebinske posebnosti urejanja posameznih ustavnih institutov v nacionalnih sistemih)
 - 2.2 Formalni vidik (posebnosti oblike ustavnih besedil)
3. Sistem in ustava v formalnem smislu
4. Odstopanje od elementov ustave v formalnem smislu
5. Viri ustavnega prava
 - 5.1 Nacionalni viri
 - 5.2 Mednarodni viri
 - 5.3 Hierarhija: ustava, ustavni zakon, zakoni in drugi splošni akti, mednarodni dokumenti, sodna praksa, ustavne tradicije in običaji, teorija, splošna pravna načela, morala.
6. Oblikovanje ustavnega besedila, koncepti, modeli (Blaustein, www.oefre.unibe.ch/law/icl/index.htm)

III. Tretji blok:

1. Človekove pravice s primerjalnega vidika
2. Nacionalno varstvo.
 - 2.1 Formalno varstvo (redno sodstvo, posebno sodstvo, ustavno sodstvo).
 - 2.2 Neformalno varstvo (ombudsman, nevladne organizacije itd.)

3. Mednarodno varstvo:

3.1 Univerzalno varstvo (Organizacija združenih narodov).

3.2 Regionalno varstvo (Evropska konvencija o človekovih pravicah, Evropsko sodišče za človekove pravice, Listina o temeljnih pravicah Evropske unije, Interameriško sodišče za človekove pravice; Afriško sodišče za človekove pravice; Mednarodno sodišče za človekove pravice po Daytonskem sporazumu (BiH)

4. Vpliv mednarodnega varstva na nacionalno varstvo

IV. Četrty blok:

1. Primerljivost pravnih oziroma ustavnih sistemov

2. Raven primerljivosti pravnih oziroma ustavnih sistemov

3. Primerjalne metode:

3.1 nižje ravni: empirični opis, zgodovinska razlaga.

3.2 višje ravni: tematska primerjava.

4. Zgodovinska metoda: Pravni/ustavni sistemi so produkt zgodovine in jih je mogoče razložiti le s številnimi zgodovinskimi faktorji.

5. Institucionalna metoda: Pravni/ustavni sistemi so kvalificiran politično pravni pojav.

6. Ideološka metoda: Sisteme je mogoče ocenjevati na podlagi bolj ali manj skladnega zbira vrednot in norm.

7. Funkcionalna metoda: Sistemi so eden od številnih pojavov v družbi in so hkrati element sociološko političnega sistema.

8. Strukturalno funkcionalna metoda: Kot drugi pojavi, so sistemi eden od determinant strukture družbe in hkrati je tudi struktura ena od determinant sistemov.

9. Sistemska metoda: se ukvarja s problemi političnih in pravnih relacij v okviru konkretnih sistemov.

Literatura:

Temeljna:

Blanpain, Roger, International encyclopaedia of laws, Constitutional law, The Hague, London, Boston, Kluwer Law International (suppl.)

Blaustein, Albert P., Framing the Modern Constitution: A Checklist, A Philadelphia Constitution Foundation Book, Rothman and Co., Littleton, Colorado 80127, 1994

Mavčič, Arne, Primerjalno ustavno pravo – pravo človekovih pravic, založba Pasadena, Ljubljana, 2002

Dodatna:

Cappelletti, Mauro, The History and Contemporary Expansion of Judicial Review in the Contemporary World, 25-32, 36-42 (1971), str. 3

Grad, Franc, Kristan, Ivan, Perenič, Anton, Primerjalno ustavno pravo, Pravna fakulteta, Ljubljana, 2004

Mavcic, Arne, The Constitutional Review, BokWorld Publications, Den Bosch, The Netherlands, 2001; elektronska verzija objavljena na www.concourts.net

Spletne strani/Internet:

www.us-rs.si s povezavami

www.concourts.net s povezavami

www.lib.Uchicago.edu/~llou/conlaw.html

Zbirka ustav: ICL (www.oefre.unibe.ch/law/icl/index.html)

<http://confinder.richmond.edu/confinder.html>

CD-ROM (CODICES, Venice Commission)